

WPŁYW KIERUNKU SPOJRZENIA I MIMICZNEJ EKSPRESJI EMOCJI NA ORIENTOWANIE SIĘ U NIEMOWLĄT W WIEKU 9-12 MIESIĘCY

Promotor: Prof. UW dr hab. Maciej Haman

Promotor pomocniczy: dr Przemysław Tomalski

Streszczenie

Ostatni trymestr pierwszego roku życia to okres znaczących zmian rozwojowych w zakresie komunikowania się. Niemowlęta w tym wieku są kompetentne w rozpoznawaniu mimicznych ekspresji emocji i kontroli uwagi wzrokowej. Nie jest jednak znana sekwencja wydarzeń rozwojowych prowadzących do osiągnięcia zdolności integrowania różnych informacji płynących z twarzy i adekwatnego reagowania na nie. Przedstawiony cykl badań miał na celu poznanie wpływu kierunku spojrzenia i mimicznej ekspresji emocji na orientowanie się u niemowląt w wieku 9-12 miesięcy. Hipotezy oparto na koncepcji inklinacji negatywnej w reagowaniu na bodźce (Taylor, 1991) oraz na teorii wspólnego sygnału w przetwarzaniu informacji o twarzach (Adams i Kleck, 2003). W dwóch badaniach poprzecznych (Eksperymenty 1 i 2) oraz badaniu podłużnym (Eksperyment 3) zastosowano paradygmat poprzedzania spojrzeniem. Bodźcami poprzedzającymi były zdjęcia twarzy kobiecych wyrażających radość, złość lub strach i przenoszących spojrzenie w bok, a bodźcami następującymi – obrazki zabawek. Ruch oczu badanych rejestrowano za pomocą eyetrackera, uzyskując informacje o szybkości orientowania się i o czasie patrzenia na twarze. Spodziewano się szybszego orientowania się na bodźce w lokalizacji zgodnej z kierunkiem spojrzenia twarzy wyrażających złość i strach, niż na bodźce poprzedzone twarzą wyrażającą radość oraz szybszego orientowania się na bodźce w lokalizacji zgodnej z kierunkiem spojrzenia twarzy wyrażającej strach, niż złość. Ponadto przewidywano, że niemowlęta będą preferencyjnie alokować uwagę na twarzach wyrażających emocje negatywne. Nie potwierdzono żadnej z hipotez. Wyniki Eksperymentów 1 i 2 sugerują, że u niemowląt pod koniec pierwszego roku życia występuje facylitacja orientowania się na bodźce w lokalizacji zgodnej z kierunkiem spojrzenia twarzy wyrażającej radość. Można ją interpretować jako wyraz inklinacji pozytywnej w orientowaniu się. Natomiast preferencyjna alokacja uwagi na twarzach wyrażającej złość, wykazana w Eksperymentcie 2, sugeruje występowanie inklinacji negatywnej w skanowaniu twarzy. Wyniki są dyskutowane w kontekście zmian w rozwoju psychicznym u progu drugiego roku życia.